

розкриття емітентом цінних паперів інформації про свою діяльність, що пов'язано переважно з низьким рівнем корпоративного управління і нерозумінням важливості цієї інформації для інвестора..

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Бэр Х. П. Секьюритизация активов: секьюритизация финансовых активов — инновационная техника финансирования банков / Пер. с нем. Ю.М. Алексеев, О.М. Иванов. — М.: Волтерс Клувер, 2006. — С. 27.
2. Кастельс М. Галактика Интернет. Размышления об Интернете, бизнесе и обществе. - Екатеринбург: У-фактория, 2004. - С. 109.
3. Мертон Р. Приложение теории оценки опционов: двадцать лет спустя // Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков. В 5 т. / Сопред. науч.-ред. совета Г.Г. Фетисов, А.Г. Худокормов. Т. V. В 2 кн. Всемирное признание: Лекции нобелевских лауреатов / Отв. ред. Г.Г. Фетисов. Кн. 2. — М.: Мысль, 2005. — 211 с.
4. Мировые финансы [Текст] / Энг М.В., Лис Ф.А., Мауер Л. Дж. — М.: Дека, 1998. — 230 с.
5. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. -К. :НВЦ НБУВ, 2009. -687 с.

РЕЗЮМЕ

Цель исследования состоит в рассмотрении процессов глобализации финансового рынка, которые сопровождаются международной диверсификацией операций участников мирового рынка по странам и регионам.

Ключевые слова: глобализация, мировой финансовый кризис, финансовый рынок, рынок ценных бумаг, международная диверсификация, рынок деривативов.

РЕЗЮМЕ

Мета дослідження полягає в розгляді процесів глобалізації фінансового ринку, які супроводжуються міжнародною диверсифікацією операцій учасників світового ринку за країнами й регіонами.

Ключові слова: глобалізація, світова фінансова криза, фінансовий ринок, ринок цінних паперів, міжнародна диверсифікація, ринок деривативів.

SUMMARY

The purpose of the study is to examine the processes of globalization of financial markets, which are accompanied by international diversification of operations, the worldwide market by country and region.

Key words: globalization, the global financial crisis, financial market, stock market, international diversification, derivatives market.

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ ІНСТИТУЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ, СТИМУЛЮЮЧИХ РОЗВИТОК І ВПРОВАДЖЕННЯ ВДЕ: ДОСВІД КРАЇН ЄС

Барсегян А.Г., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського

Кравченко Н.С., аспірант Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського

Постановка проблеми. Потенційна загроза використання недосконалих технологій в атомній енергетиці, сполучена з надмірним екологічним навантаженням в індустріальних центрах, підвищила зростання уваги до захисту найважливіших об'єктів енергетичної інфраструктури з метою підвищення безпеки. На сучасному етапі підтримка енергетичної безпеки світової енергетики багато в чому залежить від альтернативних рішень та проектів на базі відновлювальних джерел енергії. Енергозбереження як найважливіший інструмент забезпечення енергетичної безпеки стає одним з пріоритетних напрямків, як для окремих держав, так і для всього світового співтовариства в цілому.

Сучасна практика економічного розвитку потребує вдосконалення теоретичних і методологічних розробок науково обгрунтованої державної стратегії інституційної організації ринку відновлювальних джерел енергії (ВДЕ). Інструменти і форми, які використовує держава в кредитуванні розвитку ринку ВДЕ, а також у ціноутворенні на надлишковий електрику вельми обмежені і недостатньо результативні.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Наукового обґрунтування потребує і процес формування національної фінансової моделі використання альтернативних джерел енергії, що дозволяє максимально швидко окупати інвестиції, здійснювати експорт енергетичних послуг, і отримувати прибуток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Створення та розвиток ринку відновлювальних джерел енергії багатогранна проблема, що включає в себе роль міжнародних інститутів, держави, особливості та технології її діяльності в даній сфері, а також відносини з бізнесом і населенням; економічні механізми та інструменти залучення інвестицій у дану сферу діяльності, стимулювання виробництва електроенергії, і ефективного освоєння регіональних енергетичних ринків. Дослідженню цих аспектів присвячені роботи вчених: М. Н. Афанасьєва, С.Ю. Глазьєва, Г.В. Горланова, Г.А. Дробота, С.С. Евтюхова, А.Д. Некипелова, І.М. Осадчої, Д.А. Розенкова, А. Ю. Зудина, Я.Ш. Паппе, С.П. Перегудова, Ф. І. Шамхалова, Долана Е., Кейнса Д. та інших.

Метою статті є комплексне вивчення досвіду країн ЄС у галузі формування найбільш ефективних механізмів організації ринку відновлювальних джерел енергії

Результати дослідження. Розробка проєктів ВДЕ передбачає не тільки передачу нових технологій та підвищення енергоефективності, а й створення національного ринку відновлюваної енергії, що має всі необхідні правові та інституційні умови, а також спеціальні інституційні механізми по передовим міжнародним стандартам.

Національні механізми є комбінацією різних видів організації ринку, які відображають специфічні національні і регіональні умови. У першу чергу це механізми стимулювання інвестицій в ВДЕ в поєднанні з дотаціями виробникам електроенергії або механізми стимулювання попиту, наприклад, завдання квот у поєднанні з «зеленими сертифікатами», які перебувають в обігу. Часто ці механізми зв'язуються з іншими політичними інструментами, такими, як програми дотування, позики, податкові пільги, інформаційні кампанії і т.д. Важливим фактором є те, що ВДЕ різноманітні за технологіями, економічністю, стадіями розвитку та іншим аспектам.

Недосконалість міждержавних інституційних структур, відсутність єдиних міжнародних стандартів у галузі організації ринку відновлювальних джерел енергії обмежує та стримує економічне співробітництво, знижує ефективність впровадження нових технологій. Наднаціональні органи координації розвитку паливних і гідроенергетичних об'єктів займаються переважно оперативним управлінням, не зачіпаючи базових питань стратегії розвитку ПЕК, оптимізації її структур.

На даній момент в енергетичній сфері діють дві міжнародні організації, які люблять інтереси традиційної енергетики. Це в першу чергу Міжнародне агентство з атомної енергетики МАГАТЕ, в яке вже як понад півстоліття входить величезна кількість членів урядів різних країн, і Міжнародне енергетичне агентство МЕА, яке займається проблемами, пов'язаними з нафтовими і газовими енергоносіями, а також енергією атома. Таким чином, жодна з існуючих структур на міжнародному рівні не захищає інтереси альтернативної енергетики.

У зв'язку з необхідністю появи міждержавної структури, яка зайнялася б підтримкою настільки перспективної галузі на міжнародному рівні 26 січня 2009 року в м. Бонн (Німеччина) було створено Міжнародне Агентство з відновлюваної енергетики - IRENA. Завданнями цієї організації є стимулювання розвитку відновлюваних джерел енергії в промислових країнах і країнах світу, а також створення інструментів, які зможуть:

- оцінювати національні / регіональні / глобальні наслідки політики ВДЕ;
- здійснювати експертизи нових ініціатив у галузі ВДЕ;
- діяти в якості форуму і секретаріату для проведення переговорів і безперервної адаптації принципів, правил і стандартів для проектування політики ВДЕ.

У країнах ЄС 13 квітня 2000 року в було прийнято рішення про створення організації, що об'єднує європейські енергетичні, торгові та науково-дослідні організації, що працюють у секторах біоенергетики, геотермальної енергії, енергії океану, малої гідроенергетики, сонячної електроенергії, Енергії вітру - Європейської ради з поновлюваних джерел енергії (EREC).

У свою чергу, гармонізацією даних питань займаються Міжнародна асоціація RECS International і міжнародна Асоціація випускаючих органів (AIB). RECS International виступає в якості представника учасників асоціації на переговорах з національними європейськими урядовими органами та органами ЄС, проводить заходи з розвитку системи торгівлі сертифікатами в напрямку створення єдиної міжнародної системи. Бюджет асоціації формується за рахунок щорічних внесків її членів. У свою чергу міжнародна асоціація RECS і AIB працюють з електричними і когенераційними сертифікатами відновлюваної енергії. Членами Міжнародної асоціації RECS International є виробники та постачальники відновлюваної енергії, трейдери, які хочуть мати свій сертифікаційний рахунок у

національного випускає органу або брати участь у формулюванні положень політичних і нормативних документів асоціації, пов'язаних з торгівлею сертифікатами.

Стимулюючі тарифи дуже вітаються інвесторами, і особливо банками, що фінансують проекти. Регіони, де застосовуються «зелені сертифікати» (Green Certificates), зберігають свою привабливість, а проте падіння цін на нафту і обмежені можливості залучення капіталу напевно сповільнять розвиток цих ринків і змінять розстановку конкуруючих на ринку сил.

Після запуску перших таких систем сертифікатів в європейських країнах ситуація була розглянута Європейською Комісією (ЄК), яка прийняла рішення про перехід на панєвропейської системи сертифікатів, які отримали нову назву - "гарантії походження" або гарантійні сертифікати (Guarantees of Origin - GoOs). На підставі даного рішення АІВ спільно з RECS International розробила стандарт EECS (European Energy Certificate System, Європейська система сертифікації енергії) - нормативний документ, що встановлює вимоги, реквізити, процедури випуску та обігу європейських гарантійних сертифікатів. Однак до теперішнього часу тільки п'ять європейських країн з числа учасників RECS мають національні системи сертифікації, відповідні даному стандарту.

Прийняте ЄК рішення фактично призвело до необхідності співіснування обох систем сертифікатів - і гарантійних, і "зелених". І хоча по суті дані системи є однаковими, формально це дві різні системи випуску і обігу сертифікатів. Перспективи обігу сертифікатів зв'язуються зі складом RECS International: Очікується, що учасники з країн ЄС рано чи пізно перейдуть на гарантійні сертифікати, в той час як учасники з країн, що не входять в ЄС, залишаться в рамках діючої системи "зелених" сертифікатів.

Базовою функцією сертифікатів відновлюваної енергії (і гарантійних, і "зелених") є забезпечення моніторингу виробництва відновлювальних джерел енергії. Таким чином, вони використовуються для досягнення наступних основних цілей:

- оцінка обсягів виробництва і споживання електричної енергії на основі ВДЕ;
- розкриття і підтвердження інформації про структуру і види палива, використовуваного при виробництві енергії в країні;
- розвиток добровільних зобов'язань корпорацій;
- реалізація схем підтримки відновлювальної енергетики.

Для розвитку виробництва електроенергії на базі поновлюваних джерел і стимулювання економії палива Європарламентом були прийняті рішення, що поширюються на всю територію Євросоюзу. Сформований в контексті Енергетичної директиви план зобов'язує європейські країни на 20% скоротити викиди CO₂ і перейти на 20% використання поновлюваних джерел енергії до 2020 р.

Директивою передбачено дві системи підтримки розвитку ВДЕ в країнах-членах ЄС

- підтримка, заснована на квотах,
- підтримка, заснована на цінах.

У випадку застосування механізму підтримки, заснованої на квотах, енергія, вироблена з використанням ВДЕ, продається за ринковою ціною, але, при цьому, виробники так званої «чистої» енергії отримують додаткові кошти за рахунок продажу «зелених сертифікатів», певне число яких повинен купити кожен споживач.

У випадку застосування механізму підтримки, заснованої на цінах, держава законодавчо визначає ціну енергії, виробленої від ВДЕ, за якою оператори мережі зобов'язані її купувати.

І перший, і другий механізми з різними особливостями застосовуються в більшості європейських країн (перший - у Великобританії, Ірландії, Нідерландах, на шляху утвердження - у Данії та Бельгії, другий - у Німеччині та Іспанії). На сьогодні Європейська Комісія ще остаточно не визначилася, який з механізмів підтримки краще і залишає вибір системи державної підтримки розвитку ВДЕ на розсуд країн - членів ЄС.

Крім цього в кожній країні Євросоюзу був розроблений і впроваджений ряд спеціальних програм з підтримки виробництва електроенергії на основі ВДЕ. Незважаючи на відносно невеликий досвід застосування ВДЕ, можна сміливо говорити про те, що одним з найефективніших методів стимулювання виявився так званий «feed-in tariff», широко поширений в Європі.

На практиці всі інструменти з просування ВДЕ-технологій можна розділити на дві основні групи: кількісні та цінові.

До використання кількісних інструментів вдалися небагато країн (в тому числі Італія на ранній стадії розвитку відновлюваної енергетики). Суть «кількісної» методології полягає в тому, що держава вводить систему обов'язкового квотування, встановлюючи процентне співвідношення поставляється на ринок електроенергії - традиційної та на базі ВДЕ. При цьому, як правило, використовується система «зелених сертифікатів», що дозволяє враховувати обсяги електроенергії, виробленої за

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

допомогою ВДЕ. Постачальники повинні придбати відповідні зобов'язаннями обсяг або заплатити штраф.

На відміну від Італії, Німеччина використовувала комбінацію з п'яти головних інструментів політики для розвитку поновлюваних джерел енергії:

1. прямі інвестиції в НДДКР;
2. прямі субсидії;
3. фінансовані урядом позики;
4. податкові пільги;
5. субсидії для покриття оперативних витрат / пільгові тарифи.

Широке застосування отримали цінові інструменти. Переважна більшість членів Євросоюзу практикують тарифи feed-in, які являють собою або встановлений тариф, що не залежить від сформованих цінових рівнів оптового ринку, або надбавку до ціни оптового ринку. Зазвичай подібні тарифи встановлюють регулюючі організації строком на 10-20 років, гарантуючи, таким чином, довгострокову інвестиційну привабливість проєктів. До цінових інструментів можна віднести і фіскальні заходи, наприклад зниження ставки податку або звільнення від його сплати. Податкові стимули зазвичай використовуються як доповнення до основної схемою підтримки.

Застосовувані в державах - членах ЄС моделі та інструменти сприяння просуванню поновлюваних видів енергії, перш за все, спираються на наступні положення:

1. фіксування тарифів, що покривають витрати виробників електроенергії за гарантований час / кількість електроенергії від ВДЕ;
2. регулювання кількості: обов'язкові квоти визначаються для питомої частки виробництва або споживання електроенергії від ВДЕ;
3. тендерні підходи: деяку кількість електроенергії від ВДЕ виставляється на тендер. Учасникам тендеру, який запропонував найнижчу ціну, виплачується гарантована дотація протягом встановленого періоду часу.

Державне регулювання тарифів здійснюється з метою:

1. захисту економічних інтересів споживачів від монопольного підвищення тарифів;
2. створення механізму узгодження інтересів виробників і споживачів електричної і теплової енергії;
3. формування конкурентного середовища в електроенергетичному комплексі для підвищення ефективності його функціонування та мінімізації тарифів;
4. створення економічних стимулів, що забезпечують використання енергозберігаючих технологій у виробничих процесах;
5. забезпечення юридичним особам - виробникам електричної енергії (потужності) незалежно від організаційно-правових форм права рівного доступу на оптовий ринок.

В Україні основним документом, що регулює діяльність, пов'язану з розвитком ВДЕ, є Закон України «Про альтернативні джерела енергії», який набув чинності в лютому 2003 року. Оскільки цей закон розроблявся і приймався в той час, коли наявність відповідності законодавства принципам європейських директив вже вважалося обов'язковим, основи державної політики у сфері розвитку ВДЕ збігаються з тими, які діють у Європейському Союзі.

Висновки і пропозиції. Досвід країн ЄС показав, що інституційна організація ринку ВДЕ в напрямку мобілізації вільної енергії та її ефективного використання в умовах відкритої економіки припускає:

- формування єдиного державного органу, що регулює поки не вивчений ринок ВДЕ,
- створення правових норм регулювання умов професійної діяльності на ринку ВДЕ,
- розробка фінансових механізмів, які відображають специфічні національні і регіональні умови. У першу чергу це механізми стимулювання інвестицій в ВДЕ в поєднанні з дотаціями виробникам електроенергії або механізми стимулювання попиту, наприклад, надання квот у поєднанні з «зеленими сертифікатами».

Виходячи з цього, в Україні необхідно розробити правовий механізм економічного стимулювання енергозбереження та самофінансування енергозберігаючих технологій у бюджетній та виробничій сферах, створити сприятливий інвестиційний клімат у сфері енергозбереження. Їх використання в різних галузях національної економіки дозволить значно оздоровити екологічну ситуацію в країні і стати привабливим товаром на міжнародному ринку.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Об альтернативных источниках энергии» от 20 февраля 2003 года № 555-IV

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

2. Закон Украины «О внесении изменений в некоторые законы Украины относительно установления «зеленого» тарифа» от 25 сентября 2008 года № 601 -VI
3. Попель О.С. Возобновляемые источники энергии: состояние и перспективы развития/ О.С. Попель, В.Л. Туманов //Альтернативная энергетика и экология.–2007.– № 2, с. 135-148
4. Шмідт Г. Директива Євросоюзу: нові енергетичні цілі/ Г. Шмідт //Зелена енергетика.– 2008.– № 2, с. 7-8.
5. Экономические подходы к эффективному использованию энергетических ресурсов/ [А.И. Амоша, В.Г. Федоренко, Н.Г. Белопольский, Д.К. Турченко] // Экономика и государство. – 2008. - №1. – С. 4 – 7.
6. Ермилов С. Проблемы и пути совершенствования государственной политики Украины в области энергосбережения/ С. Ермилов // Экономика Украины. – 2006. - №9. – С. 4 – 11.
7. Кудря С.О. Развитие возобновляемой энергетики для повышения энергетической и экологической безопасности Украины // Материалы IX Международной конференции АРК [Возобновляемая энергетика XXI столетия]. – Крым.–2008. – С. 19 – 23.
8. Ярош О. Проблемы энергетической политики Украины/ О. Ярош // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. - №4. – С. 29 – 32.
9. Запатрина И.В. Перспективы развития в Украине возобновляемых источников энергии/ И.В. Запатрина // "Теория и практика управления".–2006.–№11
10. Национальное агентство по вопросам эффективного использования энергетических ресурсов Электронный ресурс [режим доступа]: <http://www.naer.gov.ua>
11. Справочник «ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГЕТИКА УКРАИНЫ 2010» Электронный ресурс [режим доступа]: www.FuelAlternative.com.ua
12. Directive 2003/54/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 96/92/EC. Электронный ресурс [режим доступа]: <http://eur-lex.europa.eu/>
13. Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 90/30/EC. Электронный ресурс [режим доступа]: <http://eur-lex.europa.eu/>
14. Directive 2005/89/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 concerning measures to safeguard security of electricity supply and infrastructure investment Электронный ресурс [режим доступа]: <http://eur-lex.europa.eu/>
15. Green power certification. Environmental and consumer protection benefits of the Green-e programme // Renewable Energy World. N 3, vol. 3, 2000, p. 63-73.
16. World Energy Outlook 2009 Электронный ресурс [режим доступа]: Электронный ресурс [режим доступа]: <http://www.iea.org/>
17. EREC (European Renewable Energy Council) Электронный ресурс [режим доступа]: <http://www.erec-renewables.org/>
18. International Renewable Energy Agency (IRENA) Электронный ресурс [режим доступа]: <http://www.irena.org>

РЕЗЮМЕ

У статті проведено дослідження досвіду країн ЄС, з точки зору інституціональної організації ринку ВДЕ в напрямку мобілізації вільної енергії та її ефективного використання в умовах відкритої економіки.

Ключові слова: енергетична безпека, ринок відновлювальних джерел енергії, інституціоналізація ринку ВДЕ, тарифи feed-in, сертифікати відновлюваної енергії.

РЕЗЮМЕ

В статье проведено исследование опыта стран ЕС, с точки зрения институциональной организации рынка ВИЭ в направлении мобилизации свободной энергии и её эффективного использования в условиях открытой экономики.

Ключевые слова: энергетическая безопасность, рынок возобновляемых источников энергии, институционализация рынка ВИЭ, тарифы feed-in, сертификаты возобновляемой энергии.

SUMMARY.

The article studied the experience of EU countries in terms of institutional organization of the renewable energy market in the direction of raising the free energy and its efficient use in an open economy.

Keywords: energy security, renewable energy market, the institutionalization of renewable energy market, tariffs feed-in, renewable energy certificates.